

Die Kanslerin

av Bo G Hall

TITEL:

Angela Merkel

FÖRFATTARE:

Stefan Kornelius

FÖRLAG:

Historiska Media, Falun 2016

I NÄRMASTE HJÄRTEVARMA ordalag har hon fått smeknamnet ”Den tyska Förbundsrepublikens egen lilla Mutti” och under en lång tid kunnat åtnjuta ett rekordhög förtroende bland väljarna. Men i andra delar av Europa – särskilt då i Grekland – har hon drabbats av direkt ärekränkande tillmälen och hatfyllda karikatyrer. Det har till och med hänt att hennes rundnätta, normalt så godmodiga ansikte avbildats med en Hitlermustasch. Samtidigt kan inget tvivel råda om att hon numera på ett självklart sätt är den europeiska kontinentens främsta statsman – eller snarare – kvinna – även om konkurrensen för närvarande tyvärr måste karaktäriseras som direkt skral. I en rad olika sammanhang har hon visat sig besitta en märklig förmåga att stå pall i blåsväder. Åtminstone hittills bör det kanske tilläggas – ty i skrivande stund har vindarna börjat närma sig orkanstyrka som en följd av hennes regerings verkligt generösa attityd i flyktingfrågorna.

Det handlar alltså om Die Kanslerin i Berlin, Angela Merkel, och då i första hand hennes roll som utrikespolitiker. Som sådan porträtteras hon i relativ helfigur i denna nya bok av journalisten Stefan Kornelius, till vardags utrikeschef vid den ansedda *Süddeutsche Zeitung*. Tidningen utkommer i München och brukar politiskt placeras någonstans mellan fridemokraterna och socialdemokraterna. Han har haft möjlighet

att följa CDU-politikern Merkel på nära håll under många år – uppehåller i själva verket täta kontakter med henne ända sedan 1989. Läsaren möter en genomarbetad och trovärdig presentation av Frau Merkel – även om man emellanåt hos författaren anar en i grunden mycket uppskattande och förstående inställning till henne.

Född och uppvuxen i DDR har hon under hela sin politiska karriär fått söka sig fram på sin väg mot Europa. Under den östtyska regimens sista dagar var hon talesperson för Lothar de Maizières dåvarande regering och kunde då in på skinnet erfara hur brutalt den Europeiska gemenskapen ibland uppträdde. När D-marken infördes över hela området – växelkursen var som bekant två mot en – kollapsade sålunda omgående hela det östtyska jordbruket. I stället vällde en lavin av livsmedel in från väst; varor från EG:s starkt subventionerade agrikulturella sektor.

Merkel föddes alltså inte in i unionen utan påpekar gärna att hon under trettiofem år såg Europa utifrån. I själva verket har hon tillägnat sig sina kunskaper om Europa successivt; inte minst i form av utförliga samtal med sina medarbetare som förklarar det västeuropeiska arvet. Efter att efterhand ha manövrerat sig upp till makten i CDU – efter Helmut Kohls fallissemang – debuterade hon kort före jul 2005 som regeringschef i det Europeiska rådet. Där utgjorde hon i reali-

teten ett oskrivet blad i sina kollegors ögon. Men under detta toppmöte förhandlade hon fram en ny EU-budget och satte sig genast i respekt. Utan jämförelse bäst förberedd av alla regeringschefer förde hon enskilda samtal med var och en av dem; hela tiden fast besluten att komma fram till en kompromiss. Motståndarna besegrade hon med fakta, bemötte hela tiden deras argument med bättre motargument och tvang slutligen gruppen – där hårdföra aktörer som Blair, Chirac och Kaczynski ingick – till enighet. Enligt Kornelius blev hon enormt uppskattad för vad hon lyckades åstadkomma den natten.

I en lättläst och koncis prosa skildrar boken en mycket målmedveten och genomtänkt regeringschef som ser politiska processer som något man ska ta sig igenom metodiskt. Runt sig har hon under åren systematiskt samlat ett antal mycket kompetenta medarbetare – flera av dem kvinnor – som är helt lojala med sin chef och vet att hålla tyst när så behövs. Sedan hon med deras hjälp identifierat en fråga och införlivat den i sin tankevärld delar hon upp den i ett antal underproblem och börjar sedan lösa dem. I det fortsatta arbetet ingår så enskilda samtal, följda av möten i mindre grupper innan det hela utmynnar i överläggningar med många deltagare. Inför toppmötet i Bryssel 2007 gick enligt Kornelius Merkel – likt en föreståndare vid ett vandrarhem – bildligt talat från rum till rum och var till slut den enda som kände till var smärtgränserna gick bland samtliga deltagande stats- och regeringschefer. På så vis enades man till sist om innehållet i vad som kommit att kallas för "Lissabonfördraget".

Merkel fick alltså kämpa sig till sitt Europa. Ofta har hon presenterat sina idéer genom att hålla tal; allra helst inför förbundsdagen men ibland vid andra högtidliga tillfällen. Särskilt två av hennes anföranden lyser med en alldeles särskild styrka. Det ena var när

femtioårsjubileet av Romfördraget firades i den tyska huvudstaden i mars 2007. Då tog hon tillfället i akt att tala om friheten; i själva verket hennes livs stora tema. "Att tro på frihetens kraft är att tro på människan. Det är hon som står i centrum". Nästan profetiskt tillade hon "Att stå still är det samma som att gå bakåt. Att bygga upp förtroenden tar årtionden. Arr rasera dem går på en dag".

Än mera betydelsefullt – som bevis på hennes relation till vår kontinent – var kanske det intensivt kända anförande som hon höll två månader tidigare inför Europaparlamentet i Strasbourg; säkert det viktigaste tal hon höll kring temat EU innan krisen bröt ut. Som svar på frågor om vad Europa är bra för valde Merkel då tre nyckelord: mångfald, frihet och tolerans. Och så återkom kopplingarna till det viktiga frihetsbegreppet. "Mångfalden kommer inte att bestå utan att gå hand i hand med friheten i alla dess former. Där friheten begränsas förtvinar vi". Slutsatsen blev att om vi européer ska kunna och orka ta ansvar för mångfalden så krävs tolerans.

Om detta skriver Kornelius begåvat och insiktsfullt och ger därför en mycket god bakgrund för den som vill förstå i Tysklands centrala roll i all den dramatik som för närvarande karaktäriserar skeendet i Europa. Men givetvis behandlar boken åtskilligt annat av stor betydelse där Frau Merkel stått och står i fokus. Till vad som sålunda inte finns plats att kommentera i denna anmälan hör det som initierat redovisas om relationerna till USA liksom till Putins Ryssland. Den som vill få en redovisning av hur tankegångarna gått och går i kanslersborgen i Berlin – och vilka huvudaktörer som där finns kring Die Kanslerin – kan genom denna bok stilla mycket av sitt lystmäte.

Författaren är fil dr, f d kommerseråd och ledamot av KKrVA.